

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnina.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Z Velehrada.

(Iz prijateljskega pisma.)

Spomin ss. bratov obhaja se tukaj čez vse sijajno. To mora človek videti, dopovedati se mu ne more, še manj pa popisati. Vreme za praznovanje sicer ni ugodno, vendar pa se vrši cela svečanost v največjem redu in v imposantnem blesku. Vsak den prihajajo velike procesije iz domače škofije; že jih je iz šest dekanij prišlo. V soboto, na biljo praznika, je prišla procesija iz dekanije Strašniške, z njo je hodilo 8 duhovnikov; 16 bander in pri 40 zastav so nesli seboj. Na zastavah je zvečine na eni strani podoba Matere božje, na drugi pa ss. bratov, Cirila in Metodija.

Kardinal knez Fürstenberg so sami zvečer imeli slovesne večernice v cerkvi; le ta je vsa v blesku in se je ljudi le trlo v njej. Luči v njej nisem štel, pa bi jih tudi ne bil mogel, kajti sila veliko jih je gorelo. — V nedeljo, na praznik ss. bratov, so tudi prevzvišeni kardinal celebrirali ob 9. uri veliko sv. mešo. — Stregli so jim pri njej pomožni škof, 6 olomških korarjev in zraven njih je bilo še nad 80 duhovnikov, večji del Čehov pa tudi od drugod, celo iz Turina, iz Belgije, s Poznanjskega, Ermelenda i. t. n. jih je bilo vpričo.

Na koru so peli semeniščani iz Kromeriža mešo dr. Witta: Missa anonyma op. XII., semeniščan četrtošolec pa je orgljal. Njegovi spretnosti smo se le čudili. Celi dragi den prihaja in odhaja procesija za procesijo, bander in križev se giblje brez števila.

Politični vodja Čehov, dr. Rieger, je bil tudi prišel; Poljakov je jako dosta; tudi Slovaki so prišli v obilnem številu. Le-tem so bili doma sicer z bobnom naznanili, da bo vsak 5—10 fl. za kazen plačal, kdor bi šel na Velehrad, a kakor je podoba, to jih ni begalo. Pogled na to množico je čaroben, krasen; vse se le spreminja v rdeči, modri pa beli barvi.

Krasni darovi so iz vseh krajev prišli,

posebno iz Móravskih in Českkih. Razstavljeni so na ogled. V čitalnici najti je nad 300 slovenskih listov, še celo iz Turčije. Pošiljajo jih seveda upravnistva le-sem brezplačno.

Prenočišč je pripravljenih veliko, pa vsa so bolj za „spokornike“. Vino je drago, pivo pa prav po ceni in pošteno blago, sicer tudi drugo življenje ni pregnano.

Jaz odidem kmalu, ker me kliče poklic domov; toda verujte, da ne grem poprej, ko še Vas in sebe priporočim ss. bratoma, Cirilu in Metodiju.

Za otroke nekaj.

(Beseda ob pravem času.)

Tudi za otroke se piše v političnem časopisu? O da; kmalu bote videli zakaj. — Nobeden do sedaj, odkar sije bela luna na zemljo, ni še trdil, da bi otroku ne bilo treba nikake vzgoje. Toda kakšne, to dela nekaterim preglavice, da bi se jih smela usmiliti tudi mrzla luna.

Nekateri namreč so gledé vzgoje strašno omejenega in priprostega razuma. Oni pravijo tako: Na vsak način je treba, da so na svetu dobri ljudje, slabih ne potrebujemo. Zato je treba otroka tako vzgojiti, da je dober. Da dosežeš ta namen, rabi vse pripomočke, da bode otrok postal dober. Kaj pa je to: dober? To že vsak ve, saj nas uči tega pamet, vera, postava. Ako tedaj kdo vzgoji otroka tako, da bo dober, ga je prav vzgojil. Ako pomaga palica v ta namen, naj se rabi palica; ako je koristno nad otrokom vedno paziti in ga odvracati od družine, treba je to storiti, da postane otrok dober. In še to pamet imajo ljudje, ki tako mislijo, kakor sem popisal: da otrok ni kar sam po sebi dober, ampak včasih zelo hudoben, da je torej treba hudobijo pregnati. — Kako priprosta pamet!

Glejte, vse kaj drugega je iznašla novejša izbistrena, vere očiščena pamet! Otrok da naj

se vzgojuje tako, da bo postal dober? Kaka bedarija! Otrok je že dober sam na sebi, saj je človek in ima tedaj vse človeške lastnosti. Kar je pa človeško, je popolno, naj se bo karkoli. Vse, kar stori človek, je dobro, je mnogo vredno in edini namen človekov je, da ostane človek. Zarad tega tudi vzgoja ne more imeti drugega namena, kakor pustiti, da otrok ostane človek. Naj se razvija popolnoma po svoje; trmasti otrok naj le ohrani svojo trmo, kajti trma je človeška lastnost in kako bi bilo obžalovati, ako bi se ta dragocenost izgubila od človeškega rodú. Zlasti pa naj one plemenite in pristno-človeške lastnosti otroku ostanejo: napuhjenost — hočem reči — samosvoj ponos. mesenost — to se pravi: zdrava in neprecenljiva človeška čutnost, ta prekrasni biser v naši naravi! — maščevalnost — pravilno: želja braniti samega sebe itd. Vse to mora v človeku, v otroku ostati in zato ne sme biti vetrič pihniti od nikoder, da bi mu kak lasek nagnil na drugo stran, kakor ga je položila narava. Vsa naloga vzgojevanja obstoji v tem, da se odstranijo vsi nasprotni vplivi, zlasti pa ono nepametno vplivanje, da bi otrok postal dober.

To je nauk novejših vzgojevalcev po Rousseaujevem kopitu. Kakor vidimo, je vsa modrost ta: da je vse, kar prihaja od človeka, dobro, popolno; človek tedaj je absolutno popolno bitje in če je na pr. Göthe kako nedolžno deklico za nos vodil, je bilo to posebno popolno, ker se je v tem razodevala človeška narava v vsej svojej lepoti. Omenil sem Göthe-ja za⁴, ker tudi on jasno oznanuje omenjeni nauk.

Vem, da se nekaterim zdi čudno tako razlaganje, celó onim, ki delajo do pičice po imenovanih načelih. In vendar trdim, da sem stvar popolnoma zadel. Obljubim, da se bom potrudil natančno pokazati, kako velja v vzgoji načelo to skoro vseskozi. Za sedaj samo opomnim: Zakaj pa ne pustite, da bi se otrok zgodaj učil krščanskega nauka? Zakaj je odpravljena v šoli palica? Zakaj se podaja otrokom dandanes, kar se je le mogoče izmisliti in ne najprej to, kar stori otroke dobre? Zakaj je na univerzah popolna svoboda v podučevanju in učenju, kakor da bi dovršen osmošolec mogel soditi že o najimenitnejših učenjaških problemih in bi smel o vsem slišati, ako razume, ali ne?

Nekdanja vzgoja je gledala samo na to, da bi človeka osrečila za ta in za oni svet. Prepričani so bili vzgojniki te vrste, da ni treba človeku vsega vedeti, da mu mnogokrat le škodi, ako več ve, kakor je treba; vodila jih je misel, da je pri vzgoji gledati mnogo bolj na voljo otroško, kakor pa na pamet. Dandanes pa velja pravilo: Le odprite mladini vsa vrata, da gredo, kamor hočejo, le prostost ji dajte, da

lahko dela po svoje, dobro ali slabo — je vse eno, da je le človeško.

Zakaj pa tako? Zato, ker je po naukih novih modrijanov človek sam — bog in ker prejšnjega krščanskega Boga ni več, zato tudi ne več greha, ni dobrega, ni slabega, ampak samo še — človeško.

Taki nazori so tedaj dandanes v dejanji veljavni prikrito in ne prikrito. Groza nas bi skoraj moralo biti in zdi se mi ko gledam mladino na tej pogubni poti, kakor da kliče: rešite nas.

O, ko bi mogla mladina umeti te moje besede, ko bi otrokom mogel dopovedati, kar se ne da dopovedati odraščeni! Otroci bi slušali, odraščeni — stariši in drugi vzgojevalci so trdovratni. „Slov.“

Gospodarske stvari.

Gozd in njegov vpliv na kmetijstvo.

III. Ako smo se tedaj prepričali, da je srednja letna toplota v gozdnatem kraju nižja od one, ki jo imajo brezgozdnati kraji, vendar pa smo prišli tudi do spoznanja, da so gozdi za obdelavo polja dobrodejni ter da so v nekaterih okoliščinah neobhodno potrebni.

Toplota, ki jo gozdi nasejati pomagajo, prinaša marsikatere haske s seboj. Razloček med vročino in mrazom postane manjši, toplota je bolj ravnomerna; gozd se jeseni bolj počasno ohladi, pa se tudi spomladi počasnejše vgreje. Jesen trpi tedaj dalj časa in spomlad pozneje nastopi. Rast pozneje začinja in tako tudi škodam, ki jih pomladanske slame napravljajo, lahekje ubeži. Sploh gozd prenašajo spreminjavo toplote zabranjuje. V času, ko rastline rastejo, toplota od časa do časa polagoma prirašča, a setev vsled tega vendar ne trpi suše pa tudi zrnje ne zvodeni vsled prevelike moče. Gozdi so namreč vravnateljji padavin t. j. dežja, snega, rose, toče itd. O času, ko začne žito zoreti, pa nastopi največa toplota, ravno takrat, ko žito take toplote potrebuje.

Gozd pa ne vravnava le vloge in toplote, on vpljiva tudi na vetrove. Vetrovi se po gozdih naravnost krhajo, to hoče reči, da gozd daje vetrom pogosto drugomer, skoz kar se obnebje dosti predrugačuje. Posebno hasnovito je za kraj, če ga gozdi proti mrzlim severnim in vhodnim vetrovom varujejo. Stroški, ki jih naprava takih gozdnih zavetnikov nareja, se obilno poplačujejo po bogatih žetvah na polju.

Silno imenitno ulogo imajo gozdi pri nevihtah. Ljudje pravijo: „Gozdi vlečejo nevihte na se.“ Resnična skušnja je, da je v gozdnatih, gorskih krajih največ bliska in groma. Znano

pa je, da se o blisku v zraku salitrova kislina nareja, ki je tvarina, katera ima v sebi dušec, katerega zopet zemlja v se srka in v amonijak spreminja, ki zopet rastlinam služi v živež.

Ako po tem takem najglavnejše točke še jednokrat v mislih pregledamo, bomo tedaj našli, da so gozdi, razun naravnega haska, ki ga daje les, stelja, skorja, smola itd. mogočnega vpljiva na vlago. Oni so vravnatelji padavin in dalje so močni branitelji proti plazom, zemelnim rupinam, poplavom po prsti in kamenju. Gozdi varujejo zemljo močvirjev in opustošenja, oni kuhajo vetre, vravnavaajo skrajnosti vročine in mraza, varujejo rastline slane in pospešujejo rast po vedno ravnomerno rastoči toploti in primerno razdeljeni vlagi.

Sejmovi. 12. julija: v Šoštanju, Planini; 13. julija: v Ločah; 16. julija: v Zdolah, v Pleterju, v Dobovi; 17. julija: na Muti, v Beračah, pri sv. Ani na Krembergu.

Dopisi.

Iz Maribora. (Konfiskacija. Prošnja. Slovo od šolskih klopi.) Dnešnja številka „Slov. Gosp.“ pride častitim bralcem za en den pozneje v roke, kakor sicer. Lehko pa se nam verjame, da nam to ni ljubo. Mi smo ga bili v pravem času priredili in že bi ga bili izdali, toda višji gosposki se je zdel prenevaren in to koj v treh rečeh in za to nam ga je zaplenila. Nevaren pa je bil, kolikor smo poizvedeli, drugi vvodni članek z napisom: Nepričakovano pa potrebno; potlej dopis od Jadranskega morja in pa iz Ribnice. Nam se je vse to zdelo prav nedolžno, ker smo smatrali, da je vse resnično, pa smo se že v tem motili. Priredili smo zdaj drugi natis: za nj pa je bilo več časa treba, torej naj se nam ne zameri to nepovoljno zakasnenje. Članek, ki smo ga zdaj na drugo mesto uvrstili, vzeli smo od besede do besede iz vrlega „Slovenca“. Slavno ured. „Slovenca“ naj nam odpusti ta rop 9. t. m. so abiturijenti tukajšnjega c. kr. učiteljišča končali svoje preskušnje in so v večer v čitalnici imeli slovo. Bilo je, kakor se nam je reklo, prav prijetno videti, da se niso zastoj učili; kajti kakor so po vzporedu lepo govorili, tako so tudi lepo peli vpričo odličnih gostov, ki so se v ta namen bili zbrali. Tako je prav, saj njih učenje ne velja samo šoli, ampak tudi življenju.

Od sv. Ožbalta ob Dravi. Narodni odgojevatelji naše slovenske mladine v Marenberškem okraju ne morejo si v posebno čast šteti, ako jih v okrajnem šolskem svetu zastopa kot strokovnjak neki gospod, ki čuje na ime „Martinek“, akoravno ni več mladi fant. A častiti bralec bode baral, zakaj ta ne bi drugim

učiteljem po volji bil? Morda k rednim sejam ne zahaja? O, da, da, samo če bi jih bilo še več v mesecu, kajti „Martinek“ rad hodi v Marenberg, ker je 1. tisti dan prost in se mu ni treba mučiti po soparni šolski stanici, 2. prisluži si nekaj grošev; 3. v seji „ne vidi nič, ne sliši nič, ko bi bil mrtva stvar“. Samo pri glasovanju vstane, glava mu prikima, roke in noge pa odletavajo tako, da mora drugi gospod pristopiti, da jih vstavi. Drugih zaslug kot strokovnjak v okrajnem šolskem svetu nima. Častiti bralec pa me vpraša na dalje, kako je njegovo delovanje v šoli? Reči moram: „Deutsch, nur deutsch!“ Oho! Kako! se bodeš začudil, ako ne veš, da se je „Martinek“ pred nekaj mesecev cifrasto v graški „Tagespošti“ zahvalil: „Der deutsche Schulverein möge blüh'n und gedeih'n!“ Ko stopi „Martinek“ čez prag v šolo, prvo je, da slovenske poglavce pomiri: „Kinder, seit's nur schön ruhig!“ Potem koraka seveda po časi do mize, se vsede in ponoslja. Od slovenskih ukaželjnih otročičev, ki prijazno in zaupljivo gledajo, čakajoč na pouk, se naposled predrzne sosedov fantek H. mu prinesti tablico, na katero je vestno izdelal svojo nalogo. Pričakujoč učiteljeve pohvale, se mu mesto prijazne besede za to predrznost zadere in ga pōdi v klop. Sosea H. rojena Kranjica, kateri na pravem mestu srce bije, ima pri njem več otrok. A ker je ob volitvah za narodno stran delovala in so liberalci skoro propali, primoran bil je „Martinek“ v svoji sveti jezi, tem otrokom v šoli povedati, rekoč: „Ker vaša mati nemčurje sovražijo, vas ne bodem več „deutsch“ učil; dosedaj sem to le iz gole dobrote storil, jaz zato nisem nič plačan, naj le povejo, kako vas čem za naprej učiti.“ Pametna mati, ki v marsičem „Martineka“ prekosi, naroči otroku: „Povej šolmeštru tako: Kakor Bog zapoveduje in postava veli“. Pa pri nas ni edina sosedinja domoljubkinja, „Martinek“ ima tudi dosti z g. župnikom opraviti, čeravno ga v šoli ne imenuje s pravo besedo. Nedavno je prišlo to gospodu do ušes, učenci so „Martineka“ izdali, a zato pa je bojda tudi resnicoljubno deklico W. prav pošteno naklestil — pa saj ni to prvi slučaj, že marsikateremu je do živega prišel, kar pa je že „zastarelo“. Nekateri mu celo oporekajo, da je breznačajen, pa evo vam ni to značajno, ko je ob volitvah na vse kriplje deloval, da se trdnjave ne porušijo in je z vsemi močmi krohotal in ploskal, kedar je nekdo na pragu s svojo gardo stoječ, odhajajočim narodnim volilcem kričal: „Kdo bode danes na farovško kožo pil?“ Res pili so ga, pa ne narodni volilci. Torej vidite predragi moji, „Martinek“ ne dela in se ne trudi odveč za to malo plačilo. V devetnajstem stoletju ne najdete para takemu šolmeštru, kot je on. Drugo pot več. Za danes Vam udana nadležna

Muha.

Iz Čadrava. (Pomisleka vredno.) Dne 1. t. m. prinesel je cerkovnik Čadramske farne cerkve neko hranilnično knjižico, glasečo se na ime Marija Korošec, v okr. hranilnico v Slov. Bistrici s prošnjo svojega gospoda, pisano v slov. besedi, da se naj blagovoljno izplača vsa glavnicca z obrestmi vred. Ko znani gosp. Rasworscheg te slov. besede zagleda, ves nevoljen postane in reče: „Pač škoda, da so Vaš gospod tako dolgó v šolo hodili, pa se nemškega niso naučili!“ Cerkvnik odvrne: „Kaj ni tukaj Slov. Bistrica, da bi se slovenski pisati ne smelo?“ Pa ne samo g. tajnika Rasworscheg-a, velikega in mogočnega agitatorja za nemčurstvo, so te slovenske besede razjarile, ampak tudi g. denarničarja Petra Sortschnig-a, ki je, po imenu soditi, tudi menda kje med trdimi Nemci doma, tako da je v sveti jezi prinesitelju celih 100 fl. preveč izplačal in je prejemnik, Čadramski župnik, ki je bil od teh visokoučenih velikonemcev že parkrat, ko so njegove slov. dopise videli, obsojen, da nemški ne zna, moral hranilnico opozoriti, da je opravičeno njegovo začudenje, nad toliko preveč prejetim denarjem, v katerem se še račun poslal ni; predrzno in nesramno pa je besedovanje hranilničnih uradnikov, kateri se drznejo take soditi, ki so visoke šole izvršili in si v raznih jezikih tudi več vednosti pridobili, kakor oni, ki so se zdaj na profesorski stol vsedli in da kdor na Slovenskem živi, naj Slovencev ne požira! Slovenci bistriškega okraja, ni li mogoče tamkaj slov. posojilnice ustanoviti, da ne bo treba takim zagrizenim nemčurjem denarja na obresti positi in jih s tem stanovitne zaničevalce naše domovine ohraniti, tako da bi radi vse Slovence v eni žlici vode potopili!? Svaji k svojim! Boljše je, da narodnjaki svoj denar izročate posojilnicam v Konjicah ali Makolah, kakor da razjarjene nemčurje z njim bogatite, dokler si lastne posojilnice ne osnujete!

Iz Ptuja. (Svečanost na Petrovo v cerkvi in čitalnici.) Praznik sv. Petra in Pavla obhajal se je pri nas letos tako slovesno, kakor menda dozdaj še nikdar. — Pevski zbor „Narodne čitalnice“ pel je Foersterjevo latinsko mašo, spremljevala pa ga je godba c. kr. 47. pešpolka iz Maribora. Večkrat že imeli smo priložnost občudovati res krasno petje naših čitalniških pevkinj in pevcev; toda zdi se nam, da so vendar v dan sv. Petra in Pavla v slovenski cerkvi najlepše peli. Bilo je to petje diven vžitek za dušo in srce, očaralo je zvedenca in prostaka. Velika cerkev bila je prenapolnjena, a ko bi bila še enkrat tolika, kakor je, ne našli bi bili vsi poslušalci v nji prostora. Pa niti stiskanje, niti huda vročina ni nikoga motila, vse se je prenašalo, samo da smo slišali krasno petje od začetka do konca! Priznati moram, da je vojaška godba vrlo in dobro

sodelovala in da je našla občno priznanje. Popoldne bil je v Čitalnici koncert. Tu smo slišali v drugič naše pevkinje in pevce ter vojaško godbo. Tudi koncert se je obnesel tako izvrstno, da je bilo mnogobrojno občinstvo povse zadovoljno in polno zahvalnosti do pevkinj in pevcev in priznanja do godbe. Ker nisem veščak, Vam ne morem napisati kritike in dostojno vceniti tega, kar se je pelo in sviralo, marveč prepuščam to kritiku veščaku. Omeniti pa moram, da so kmetje slovenske fare se peljali v nedeljo večer po vojaško godbo v Maribor in da so se ž njo v pondeljek tako zaran vrnili, da je mogel pevski zbor imeti ž njo vajo pred mašo. Tedaj hvala tudi njim, ki so tako pripomogli k slavnosti.

Iz Radgone. Občinski predstojnik v Plitvičkem vrhu, slovenske matere sin, je v nemško-liberalen koš lopnil, ker je volil 2. dne junija pri volitvi za državni zbor našega liberalnega nasprotnika Grossschädel-na namesto konservativnega kneza Lichtenstein-a. Sramoto je naredil celi občini, ker je bil od osem oddanih glasov se sedmimi za volilnega moža s tem namenom izvoljen, da bi moral 2. dne junija konservativnega poslanca voliti. Vprašajte ga, kateri ste si ga za volilnega moža izvolili, ali so vaši glasovi manj vredni, kakor „brbranje“ onega velikoustnega Radgonskega škrica!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Presvitli cesar namepravajo, kakor dunajski listi poročavajo, potovati še pred velikimi vojaškimi vajami na Hrvaško in v Slavonijo. Cesarjevič Rudolf pa potuje v Belgijo; mudil se bo tudi več dni v Antverpenskej razstavi. — Grof Schönborn, moravski namestnik, peljal se je na Dunaj; listi poročajo, da se bode s Taaffejem posvetoval o podržavljenji policije, katera je bila do sedaj mestna. Uzrok temu so najnovejši izgredi delavcev in nemških pevcev v Brnu. — Kallay, vkupni državni finančni minister vrnil se je iz svojega potovanja po Bosni in Hercegovini na Dunaj. V kratkem pričeli se bodo razgovori med avstrijsko in ogersko vlado o obnovljenju avstrijsko-ogerske pogodbe. Z ogerske strani udeležil se bode pesvetovanj ministerski predsednik Tisza, finančni minister Szapary in trgovski minister Szecheny, z avstrijske strani pa grof Taaffe, Dunajevski in Pino. Na Ogerskem so preosnovali gosposko zbornico; presv. cesar imenovali so 30 dosmrtnih članov. V dunajskih listih se bere, da se bodo deželni zbori še le sešli v jeseni. Uredniki in založniki avstrijskih katoliško-konservativnih listov imeli bodo 16. avgusta shod na Dunaju. Umrl je 4. julija v Rimskih toplicah general Aleksander

Württemberg. Svečanost na Velehradu 5. t. m. bila je slovesna; sv. mešo služil je kardinal Fürstenberg sam.

Vnanje države. Nemški zvezni zbor je sklenil, da se vojvoda Cumberlandski izključi od prestolonasledstva v Brunšviku, ker njegovo dosedanje postopanje nasprotuje nemškej državnej ustavi. Ta sklep se bode naznanil brunšviškej deželnej vladi. Ker so se v soboto začele poletne počitnice za državni zbor, je vprašanje zarad brunšviškega prestolonasledstva zopet preloženo. 10. avgusta se odpre v Berlinu mednarodna brzovjavna konferenca. — Francoska zbornica sprejela je brez debate pogodbo z Avstro-Ogersko. — Rusija vtrjuje trdnjavo Sebastopol, ter hoče tako sovražnikom zabraniti, prodreti v Črno morje. — Angleška in Amerika sklepati pogodbo zarad izročevanja hudodelnikov. — V švicarskem kantonu Zürich-u se je pri glasovanju naroda zavrgla vpeljava smrtne kazni z 800 glasovi. — Grški kralj se poda v Wiesbaden; vladarska dela začasno opravljal bode minister Delyannis. — Razmere na Španskem so žalostne; kolera se širi; pretekli teden je umrlo v Madridu in v pokrajinah 4121 ljudi; v nekaterih krajih ležijo mrliči na ulici. 2. jul. je bil Španski kralj v Aranjuezu, kjer kolera najhuje razsaja; pri vrnitvi čakala ga je ogromna množica ljudstva, katero je izražalo svoje navdušenje in občudovanje do junaškega kralja.

Za poduk in kratek čas.

Župnija sv. Lovrenca na Dravskem polji.

(Dalje.)

2. Krajepis. Župnija sv. Lovrenca meji proti zahodu na Cirkovsko, proti severju na Janževsko in Hajdinjsko, proti vzhodu na Hajdinjsko in Vidovsko, in proti jugu na Gorsko župnijo. Njeno površje meri 4264 oralov (3026·800 hkt.) in je izvzemši jugovzhodni del skoz in skoz ravno. Tla, 738 čevljev (233 m.) nad morje zvišana, so večjidel peščena in prodnata, le na južni strani kraj Polskave so bolj prstnata in toraj tudi rodovitniša. Skoz župnijo tečeta le dva večja potoka: Polskava in Reka, ki se tukaj združita ter niže Apač zapustita Lovrenčka tla.

Javni promet pospešujejo tri precej dobre ceste in mnogo občinskih cestic in potov; železnica s postajo Sternthal pa je za Lovrencane brez koristi, ker se ondi ne dobivajo vozni listki in ne sprejema blago.

Občina sv. Lovrenca vjema se popolnoma z obsegom župnije sv. Lovrenca, in dohaja v upravnem oziru pod okrajno glavarstvo v Ptujem, in v sodnijskem oziru pod okrajno sodnijo Ptujsko. V občinskem odboru sedi 18

odbornikov, ki izmed sebe volijo predstojnika in štiri svetovalce na tri leta. Poleg župana, ki ima oblast čez celo občino, ima pa še vsaka ves svojega „gmajnskega župana“, ki mora skrbeti za gmajnsko ograjo, za lese in gatre ter pobira gmajnsko štibro, od katere mora vsako leto račun dati. To službo opravljajo po vrsti vsi kmetje, kedar na katerega vrsta pride.

V občini sv. Lovrenca so združene štiri vesi, namreč sv. Lovrenc, Apače, Župečja ves in Pleterje.

Sv. Lovrenc z župnijsko cerkvijo ob cesti iz Ptuja v Monsberg ima 97 hiš in 447 prebivalcev. Hiše so zidane in večinoma nove, ker so v zadnjih časih večkrat hudi požari skoro vse stare hiše vkončali.

Apače pol ure od sv. Lovrenca proti vzhodu imajo 80 hiš in 385 duš. V starih časih so dohajale Apače Ptujskim dominikanom in zavoljo tega so dobile ime Apače, kar pomeni „apatova ves“. V Apačah je gradič Schneewis, katerega zgodovino č. g. Slekovec popisuje od str. 105—112. Posestnik Schneeweisa je zdaj g. Viljelm Pisk v Ptuji.

Župečja ves četrt ure od župnijske cerkve na zapadno stran ima 60 hiš in 247 duš. Ebensfeldska graščina je nekđaj imela tukaj svojega župana in od tod ime Župečja ves, to je ves, kder župec ali župan stanuje.

Pleterje tri četrt ure od sv. Lovrenca ob cesti proti Cirkovcam šteje 70 hiš in 354 duš. To je menda najnovejša ves v Lovrenčki občini, ki je nastala na nekdanjih Ebensfeldskih in Monsberških pašnikih. Svoje ime pa je dobila bržčas od prvih spletenih pastirskih koč, ki so od kraja ondi stale. Ker je vrsta hiš blizu na sredini vesi pretrgana delijo se Pleterje v zgornje in spodnje Pleterje.

3. Prebivalci. Lovrenčka župnija šteje 1433 prebivalcev, in sicer 681 možkega in 752 ženskega spola. V verskem oziru so vsi katoličani in v obče vneti kristijani, po krvi pa so Slovenci, česar se tudi večinoma zavedajo. Pri volitvah stojijo njihovi volilni možje vselej na narodni strani.

Sege in navade Lovrenčanov, ki so v omenjeni knjigi obširno popisane, podobne so šegam in navadam, ki jih imajo sploh Slovenci v Ptujski okolici in po Dravskem polju.

Poglavitno opravilo jim je poljedelstvo, dasiravno zavoljo prodnate zemlje pridelki niso obilni. Zraven poljedelstva pečajo se Lovrencane najbolj še z govedo- in svinjerejo. Konjereja pa ni posebno obrajtana, ker imajo za nje premalo primerne klaje in preveč težavno delo. Gospodinje se hvalevredno bavijo tudi s perotnino, katero večinoma prodajo v Maribor in na Slatino.

Kupčijo z živino jako pospešujejo veliki živinski sejmi v okolici in tudi pri sv. Lov-

rencu, kder so v letu štirje taki sejmi, namreč 12. sušca, 27. junija, 10. avgusta in 29. sept.

Letos o novem letu je bilo v celi fari konjev 245 in goved 461 repov. Z obrtnijo se pečajo Lovrenčani le za domačo potrebo, Največ je barantačev z živino, čevljarjev in krojačev, drugih rokodelcev pa le za največjo silo.

Pregled zemljišča, hiš in prebivalcev župnije sv. Lovrenca o novem letu 1885 kaže, da je bilo v celi fari 92 celih in 42 polu-kmetov. Hišnih številčk je 311, v katerih prebiva 1433 ljudi; 462 je oženjenih, 914 samskega stanu, 17 vdovcev, 40 vdov, 76 hlapcev in 67 dekel.

(Dalje prih.)

Smešnica 28. Nek kmet se je zaradi neke malenkosti po svojem odvetniku tako dolgo pravdal, da je celo svoje posestvo zapravdal. Ko so ga že s posestva spodili, stal je nekega dne več ur pred hišo svojega odvetnika ter neprestano hišne duri ogledoval. Začuden ga odvetnik vpraša, kaj hoče. „Ej“, pravi kmet, „premišljuje, kako je bilo mogoče, da je šlo celo moje posestvo pri teh malih vratih noter!“

Razne stvari.

(Društvo „Edinost“) v Središči priredi v proslavo slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metodija v nedeljo dne 19. t. m. na vrtu g. Sanjkoviča veselico.

(Na tukajšnji gimnaziji) vršili so se zrelostni ustni izpiti 2. 3. in 4. julija. K izpitu se jih je oglasilo 19 osmošolcev; dva sta napravila izpit z odliko; jeden je odstopil, jeden pa mora izpit čez 2 meseca ponavljati.

(Državni pravdnik v Celju) postane c. kr. okrajni sodnik l. br. v Mariboru, g. dr. Ad. Gertscher. Mi le čestitamo.

(Za pristava c. kr. okr. sodnije) v Kozjem pride g. Ferdo pl. Sokol-Reno, na Vranskem pa g. dr. Vladimir Kövess.

(Minister za poljedelstvo) imenoval je profesorja na Mariborskej pripravnici gosp. Mell-a nadzornikom šolskih vrtov.

(Na Ptujski gimnaziji) napravili so skušnjo iz Štajerske zgodovine naslednji učenci 4. razreda: Postružnik (dobil je srebrno svetinjo), Hausman (dobil je zlat), Kralj (dobil je tolar), Hofman in Kolarič (dobila sta vsak lepo knjigo.)

(V Konjicah) so pri srenjskih volitvah v 3. razredu narodnjaki propali. Nemškutarjem pridružil se je tudi Anton Pajek, posestnik na Prežigalu.

(V trgu Horodenki) v Bukovini uničil je grozni vihar več, ko šest sto hiš; pet tisoč ljudi je brez strehe in živeža; presvitli cesar darovali so pogorelcem 3000 fl.

(Učilišče za godbo in petje) vzdržuje v Mariboru gosp. Henrik Korel. Njegovi uspehi pri učencih so sploh na hvali. Prihodnjo soboto, 11. dne t. m., bo v njem preskušnja, vzpored za njo šteje 6 točk in je zanimiv.

(Blagi gospej Kunstekovi), ki je žrtvovala čas in trud v nabiranje milodarov za ženska rokodela, kakor tudi vsem velikodušnim darovalkam p. n. Ptujskim gospem in gospodičnam izreka v imenu obdarovanih učenk najpristrčnejšo zahvalo načelnik krajnega šol. sv. v Ptujski okolici.

(Konjiški nemčurji) hudo zabavljajo, ker je narodni trgovec g. Šepic proti dvema „liberalcema“ tožbe vložil, ki mu svojih dolgov nočeta platiti. Ko je pa pred par leti nek „liberalni“ trgovec 600 do 800 tožb proti kmetom vložil, katerim je bil v hudem času po visokej ceni in še višjimi obrestmi žito na up ali „borgo“ prodal, bilo je to čista prav. Taki so liberalci!

(„Savinjski sokol“) odpelje se v nedeljo zjutraj točno ob 7. uri iz Mozirja, da se vdeleži v Gornjem gradu slovesnosti v čast ss. Ciriliju in Metodiju. „Sokoli“ z društveno opravilo so uljudno vabljeni, da se te slavnosti mnogobrojno udeležijo. Odbor.

(Obsojen na 48 ur zapora) in platež tožnih stroškov je Jože Kos, predstojnik v Razvanju, prijatelj dra. Weitloffa. Kot predstojnik razvanjske občine toži namreč g. Jurija Grašiča zaradi namišljenega motenja posesti. Pri obravnavi reklo se je Jožefu Kosu, da bo občina gotovo pravdo zgubila. Na to pa Jožef Kos oblastno odgovori: „Ehe die Gemeinde den Prozess verliert. müssen alle Paragraphen gestürzt werden und die österreichische Regierung auch. (Prej ko bo občina pravdo zgubila, morajo se vsi paragrafi prekopicniti in avstrijska vlada tudi). Ker je še prestavil nekaj za g. J. Grašiča razžaljivih besed, tožil je ta in je bil J. Kos obsojen na 48 ur zapora.

(Premogokop v Ojstrem) kupila je trboveljska družba.

(Na Ogerskem) izpustili so iz ječe Mihaela Köteles, kateri je bil 7 let po nedolžnem zaprt.

(Ljubljanski časopisi) so poročali, da so gostje v Simonovej gostilnici v Ljubljani preteklo nedeljo opazovali krvav dež, kateri je pordečil pesek. — Iz Fužin pod Ljubljano pa se poroča, da je veter v tamošnji fabriki v zrak potegnil več, kakor 200 kilogr. rdeče lesne moke ter jo odnesel proti Ljubljani. To vam je bil uzrok onega deža.

(Ustreljenega človeka) našli so pred nekaterimi tedni v majhnem logu pri Pesnici v srenji Osek. Mož je bil star 20—24 let; dozdej še ni znano, od kod je.

(Ljudske knjižice) izšel je 13. snopič, vsebina: 27 narodnih pravljic in pripovedek, katere je nabral B. Krek.

(Spemembe v Lavantinskejškof.) Č. g. Albin Schwinger, župnik pri sv. Miklavžu imenovan je dekanom Velikonedeljske dekanije. Č. g. dr. Jožef Šuc, mestni župnik v Slov. Gradcu, postal je administrator dekanije sv. Martina pri Slov. Gradcu. Župnika postala sta č. g. Martin Napast pri Veliki nedelji in J. Cajnkar v Ormužu.

Loterijne številke:

V Trstu 4. julija 1885: 69, 53, 16, 23, 19
V Linci " " 44, 89, 18, 88, 77
Prihodnje srečkanje 11. julija 1885.

Podučiteljska služba

se na dvorazrednih, v IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli v Cezanjevcih definitivno ali tudi provizorično odda.

V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisavi popolnem zmožni prositelji vložijo naj svoje prošnje do konca julija t. l. pri krajnem šolskem svetu v Cezanjevcih pošta Ljutomer.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dne 20. junija 1885.

2—2

Predsednik.

V J. Leon-ovej tiskarni v Mariboru je ravnokar izšla knjižica:

„Sv. Alojzij“

mladenčem in deklicam zvest in zanesljiv vodnik proti nebesom ali šestnedeljska pobožnost k njegovi časti. Spisal Fr. S. Bežjak, kn. šk. duh. svetovalec in župnik pri sv. Marku niže Ptuj. Drugi pomnoženi natis. Cena knjižici je: V navadnem zavitku 40 kr., s platnenim hrbtom 50 kr., y usnji vezana 65 kr.

Prostovoljna dražba (licitacija).

V mojih kletih poleg Podčetrтка (Wind.-Landsberg) imam 15 hektolitrov slivovice in žganja in 500—600 hektolitrov najboljšega vina lastnega pridelka leta 1879, 1881, 1883 in 1884, katerega hočem po malo, toda vender ne manj nego 28 hektolitrov skupaj po tej poti oddati.

Dražba se bode 13. julija ob 9. uri dopoludne pričela, h kateri najljudneje vabi

N. Fabiani,

poséstnik v Podčetrtku

(Wind.-Landsberg.)

Dve podučiteljski službi

na dvorazrednih v Zavrču in pri sv. Andražu v Leskovcu, IV. plačilnega razreda, ste izpraznjeni.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje vložijo do 20. julija t. l. po pravilnem potu pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj

dne 20. junija 1885.

Predsednik:

Premenstein.

2—3

Oznanilo.

Naznanim, da je II. zvezek „Cerkveni orglavec na deželi“ dotiskan. Obsega: mrtvaške — Marijine — sv. rožni venec — lavretanske litanije — blagoslovne — za pridigo in krščanski nauk — o raznih priložnostih — asperges — vidi aquam — ecce sacerdos magnus itd. — Kadencije — predigre — previjanje glasov. — Velja brez poštnine 2 fl. Dobiva se pri založniku in izdajatelji

Karl Tribnik-u,

2-2

kaplanu na Teharjih.

Šaljivi koledar ali „Jurjev koledar“

II. letnik za leto 1886, katerega izda uredništvo „Jurja s pušo“. Izšel bode uže oktobra t. l. Imel bode obilo šaljivega berila z primernimi šaljivimi podobami, potem smešnic v prozi in pesnih, ugank in druge smešne zabavke. Ker je bil lanski koledar v enem tednu razprodan, vabimo p. n. občinstvo, da se do časa naročiti blagovoli. Cena mu je 55 kr. po pošti na dom.

3—4

Uredništvo „Jurja s pušo“.

Župnija sv. Lovrenca

na Dravskem polju.

Krajepisno-zgodovinske črtice.

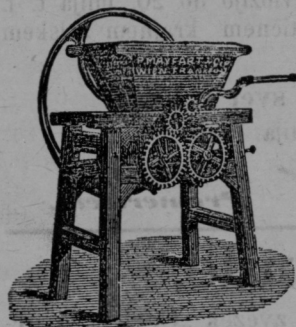
Spisal Matej Slekovec, kaplan pri sv. Lovrencu na Dravskem polju.

V Mariboru 1885. — Tisk J. Leonove tiskarne.

8°. str. 136. — Dobi se ta lična knjižica pri upravnistvu „Slov. Gospodarja“ v Mariboru in pri spisatelju gospodu Mat. Slekovcu. — Cena je broširani knjigi

60 kr., s pošto pa 66 kr. a. v.

Mlini za jabelka in grozdje, moštne pa sadne stiskavnice

Razširjene so v velikih tisočih po vseh deželah sveta. Najnovejša in priznana najizvrstniša sestava v trdnem delu.

Vse velikosti od 90 lit. do 1600 vzprejemka. Cene so najnižje in po želji franco na železniško ali ladijsko postajo. Nariski in napisi, kjer so naše stiskavnice v rabi, pošljemo franco in zastonj. Zanesljivi agentje se vzprejmó. Naj se piše

PII. MAYFARTH & Co.

Frankfurt a. M. in Beč, II. Taborstrasse, 76.

Livarna za železo in strojarna kmetovalskih in vinskih strojev. (2-7)

Cvet zoper trganje

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrple ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine *Schutzmarke*. popolnem trganje, kar dokazuje obilo zahval. Zahteva naj se samo „cvetú zoper trganje po dr. Maliči“ z zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Kri čistilne kroglice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih; v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 fl. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Planinski zeliščni sirop kranjski à 56 kr.,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in plučne bolečine. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Razpošilja se vsak dan po poštnem povzetju

☛ v lekarni „pri samorogu“ ☛

Adresa:

Lekarna Trnkoczy-ja
na Mestnem trgu v Ljubljani.

Slomšekovih zbranih spisov

četrta knjiga: „Različno blago“, ravno- kar izdana, dobiva se pri izdajatelju čast. g. Mih. Lendovšek v Makolah (Maxau bei Pöltschach) po 1 gld. s poštnino vred. Tržna cena po knjigarnah ji je: fl. 1.40 za trdovezan, fl. 1.30 za broširan izvod. Obsega tri oddelke: I. „šola in odgoja“ str. 180; II. „narodna politika in narodno gospodarstvo“ str. 183—354; III. „razna tvarina“ str. 357—423. (3-10)

Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizo sl. cerkve.

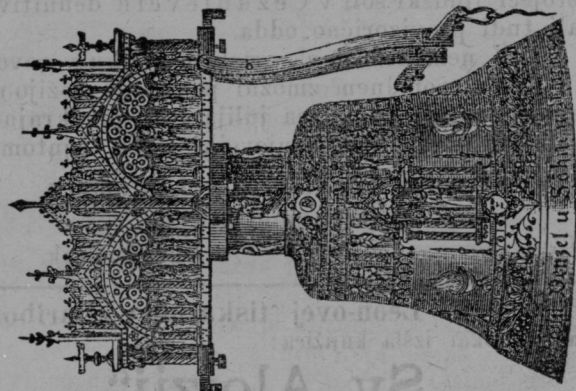

C. kr. privil.

Številnih priznajil
za zlite zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pregibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonov, z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne treso.

☛ Inum tudi harmonična zvonila ali zvončke na prodaj!

Spričalo.

Firma **Denzel-novi sinovi v Mariboru** je letos (1884) za Poličano na spodnjem Štajerskem, štiri nove zvonove, kateri okoli 63 centov tehtajo, izlila in tiste ne le samo po zvanjanji sliki, temveč tudi po vbranjem, harmoničnem in prav glasnem petji tako umetno in izvrstno izdelala, da podpisani to firmo vsem, posebno pa čestitim cerkvenim predstojnikom vsakojako priporočati smejo.

Cerkveno predstojništvo v Poličanah,

dne sv. Lukoža 1884.

Benedikt Jury, župnik.

Štefan Detiček, l. r.,

Jožef Detiček, l. r.,

cerkvena ključarja.